

Nr 1036

Av herr Åkerlund och herr Ohlsson, Ebbe, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 158, med förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193), m. m.

(Lika lydande med motion nr 1312 i Andra kammaren)

Konungen äger enligt 13 § UtIL föreskriva att "utlänning, som ämnar taga sådan anställning eller utöva sådan verksamhet för vilken arbetstillstånd fordras, icke äger inresa förr än arbetstillstånd meddelats".

Genom 38 § UtIK har Kungl. Maj:t utnyttjat den i 13 § UtIL anvisade möjligheten till reglering av invandringen. Generellt undantagna är enligt 37 § UtIK medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge. För övriga utlänningar (som avses i 13 § UtIL) gäller emellertid vissa undantag från kravet på arbetstillstånd före inresa. Dessa undantag anges i den nyssnämnda 37 § UtIK och avser — utöver de nordiska medborgarna i allmänhet — bl. a. "för en tid av 14 dagar, montör eller teknisk instruktör, som styrker att han har att utföra brådskande arbete i samband med uppsättning eller reparationer av maskiner eller dylikt" (mom. 1h).

Tanken bakom den snäva tidsbegränsningen är att undvika en besvärande konkurrens, vilket naturligtvis är av väsentlig vikt. Men det synes också viktigt att bestämmelserna utformas så att de rätt tillämpade inte leder till uppenbart orimliga konsekvenser. I motionerna nr 1023 i första kammaren och nr 1293 i andra kammaren med anledning av Kungl. Maj:ts proposition om riktlinjer för utlänningspolitiken m. m. tas den situationen upp, då till Sverige tillfälligt inrest service- och reparationspersonal utan arbetstillstånd — allt i enlighet med 37 § mom. 1h, UtIK — på grund av de oförutsedda tekniska komplikationer uppdraget för med sig inte hinner fullborda det inom 14 dagar. Denna personal måste då för att få stanna i landet och fullborda uppdraget ha arbetstillstånd. Emellertid skall arbetstillståndet enligt 38 § UtIK meddelas före inresa, varför personalen uppenbarligen måste resa tillbaka till hemlandet igen för att ansöka, för att sedermera återkomma, om tillstånd då medgivits. (En annan lösning förefaller vara att som hastigast lämna Sverige för att sedan återvända för en ny 14-dagarsperiod. Att på så sätt efterleva bestämmelserna torde dock knappast vara förenligt med deras syfte.)

Det som ovan antyds förefaller vara ett opraktiskt och för arbetsgiva-

ren dyrbart tillvägagångssätt (och även för dem som sedermera skall köpa hans produkter) eftersom vederbörande sannolikt får stå för kostnaderna under uppehållet i arbetet, om inte annat så för kostnaderna för produktionsbortfall. Även om åtgärderna som förorsakat uppehållet inte är så drastiska, som de här skisserade, medför de extra kostnader. De särskilda skäl som tillåter inresa utan arbetstillstånd och som omnämns utan specifikation i 38 § UtlK kan måhända föreligga. Men den nu oundvikliga tillståndsprovningen drar ut på tiden på grund av sin omständlighet. Den är i motsats till vad fallet är i flera andra länder långt ifrån automatisk.

Genom att arbetstillståndsprovningen innefattar en provning av de anställnings- och löneförmåner, vilka i regel bestämts genom utländska kollektivavtal, och tillstånd ej ges om förmånerna skulle vara mindre än för motsvarande svensk arbetskraft, accentueras orimligheten av 14-dagarsregeln än mer. Oavsett sådan provning principiellt är riktig eller ej i dessa fall, kan den inte anses befogad då det gäller uppdrag som kräver obetydligt mer än 14 dagar. Någon övre tidsgräns är svår att ange, men det torde sannolikt röra sig om flera månader, utan att fördenskull den inhemska arbetskraften skulle löpa några arbetsmarknadsmässigt betingade risker.

Gällande svenska bestämmelser kan inte på något sätt gynna det ömse-sidiga utbytet av kvalificerad arbetskraft för kortare uppdrag mellan Sverige och andra länder. Skarp kritik har också riktats mot de svenska bestämmelserna från flera andra länder, eftersom Sverige internationellt sett har synnerligen restriktiva föreskrifter för ifrågavarande arbetskraft.

Denna restriktivitet kan få ekonomiskt menliga konsekvenser för den svenska nationen som helhet, och man kan följaktligen inte underlåta att anlägga en handelspolitisk aspekt på problemet. I det sammanhanget bör påpekas att man från den svenska regeringens sida officiellt strävar efter att närma sig en sammansmältning med en större europeisk handelsgemenskap. I utlänningsutredningens direktiv påpekas särskilt att utredningsuppdraget bl. a. går ut på "att närmare undersöka behovet av föreskrifter vid en eventuell associering till den europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC)".

En ändring av de bestämmelser som föreligger för s. k. montagearbetare synes väl motiverad. Närmast till hands bör ligga en förlängning av den nämnda 14-dagarsperioden. Som exempel kan nämnas att man i Tyskland i princip tillämpar en 2-årsperiod och i England en period om 12 månader, i bägge fallen genom vad man närmast kan beteckna som automatisk tillståndsgivning. I Finland är motsvarande period tre månader lång. Dessa exempel behöver inte innebära att man i Sverige borde tillämpa så pass långa i princip tillståndsfria perioder som man gör i England och Tysk-

land. Men även om man enbart ser till syftet måste 14 dagar anses vara uppseendeväckande restriktivt. Visserligen kan invändas att missbruk av bestämmelsen kan ske därigenom att arbetskraft som inte avses i 37 § mom. 1h i vissa fall kan tänkas dra fördel av bestämmelsen. Det är dock uppenbart att om en längre tillståndsfri tid än vad nu gäller skulle tillämpas, sådana oegentligheter snart skulle uppmärksammas av berörda arbetsmarknadsparter och därigenom elimineras.

Vi förordar sammanfattningsvis en avsevärd förlängning av den nuvarande tillståndsfria tiden för s. k. montagearbeten eller införande av automatisk tillståndsgivning, innebärande huvudsakligen registrering, för en motsvarande längre period.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte ge till känna vad i förevarande motion anförts.

Stockholm den 26 november 1968

Henrik Åkerlund (h)

Ebbe Ohlsson (h)